

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3910/2020
23.12.2021. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Зорана Хаџића, чланова већа, у правној ствари предлагача АА, ББ и ВВ, сви из ..., чији је пуномоћник Иван Лепојевић, адвокат из ..., против противника предлагача Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво-Одељење у Лесковцу и Општине Пећ, ради одређивања накнаде за експроприсану непокретност, одлучујући о ревизијама предлагача и оба противника предлагача изјављеним против решења Вишег суда у Лесковцу Гж 696/20 од 02.07.2020. године, у седници већа одржаној дана 23.12.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ решење Вишег суда у Лесковцу Гж 696/20 од 02.07.2020. године и решење Основног суда у Лесковцу Р1 1/18 од 30.11.2018. године и **ОДБИЈА**, као неоснован, предлог предлагача за одређивање накнаде за експроприсану непокретност, као и захтев предлагача за накнаду трошкова поступка.

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија предлагача изјављена против решења Вишег суда у Лесковцу Гж 696/20 од 02.07.2020. године.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ предлагачи да на име накнаде трошкова поступка по ревизији исплате противнику предлагача Републици Србији износ од 90.000,00 динара.

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев противника предлагача Општине Пећ за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Решењем Основног суда у Лесковцу Р1 1/18 од 30.11.2018. године, које је исправљено решењем истог суда Р1 1/18 од 11.01.2019. године, обавезани су противници предлагача да на име накнаде за експроприсану непокретност власништва пок. ГГ, бивше из ..., а по решењу о експропријацији број ../54 од 23.04. 1954. године, и то: кп. бр. .. у месту ..., ЛН. бр. ..., солидарно исплате предлагачима износ од 26.950.800,00 динара са законском затезном каматом од 30.11.2018. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован део предлога предлагача којим је тражена накнада за експроприсану непокретност у висини разлике између досуђеног до траженог износа од 44.113.325,00 динара. Допунским решењем Основног суда у Лесковцу Р1 1/18 од 20.08.2019. године, противници предлагача су обавезани да предлагачима накнаде трошкове поступка у износу од 469.500,00 динара.

Решењем Вишег суда у Лесковцу Гж.696/20 од 02.07.2020.године одбијене су жалбе предлагача и оба противника предлагача и потврђено је решења првостепеног суда од 30.11.2018. године; одбијена је жалба Општине Пећ и потврђено решење о исправци од 11.01.2019. године, те одбијена жалба Републике Србије и потврђено допунско решење од 20.08.2019. године.

Против правноснажног решења другостепеног суда, благовремене ревизије су изјавили: предлагачи, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, противник предлагача Република Србија и противник предлагача Општина Пећ, због погрешне примене материјалног права.

Предлагачи и противници предлагача су дали одговоре на ревизије.

Врховни касациони суд је испитао побијано решење у смислу члана 408. у вези са чланом 420. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011... 18/2020) који се примењује на основу члана 506. став 2. тог Закона, у вези са чланом 30. став 2. Закона о ванпарничном поступку и утврдио да ревизија предлагача није основана, а да су ревизије противника предлагача основане.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијом предлагача није конкретизована битна повреда као разлог због којег се ревизија може изјавити применом члана 407. став 1. ЗПП. Наводи ревизије којима се оспорава утврђено чињенично стање остају без утицаја, с обзиром да је чланом 407. став 2. ЗПП изричито прописано да ревизија не може да се изјави због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Народног одбора Градске општине Пећ број ../54 од 23.04.1954. године од парцеле означене бројем .. и по поседовном листу бр. .. у власништву пок. ГГ (претходнице овде предлагача), експроприсан је део земљишта (празан плац) у површини од 12 ари, у корист државе ФНРЈ, за потребе проширења стамбеног фонда у граду Пећи, с тим да ће се питање накнаде одредити накнадно када се донесе посебан закон. Наведено решење је исправљено закључком бр. .. од 07.10.1997. године само у погледу броја парцеле, уместо кп. бр. .. на кат. парцелу .. . Следбеник раније власнице, пок. ДД је накнаду захтевао, али накнада за експроприсано земљиште није била утврђена. У овом поступку, у ком је обнављање списка одређено решењем суда од 05.05.2005.године, а извесно је да тече од пре 1997.године (према подацима и исправама из обновљеног списка), предлагачи опредељено потражују износ од 44.113.325,00 динара. У конкретном случају није било могуће прибавити процену тржишне вредности од Пореске управе, зато што Пореска управа нема организациону јединицу на територији Општине Пећ, због актуелних околности на територији АП Косово и Метохија. На основу налаза и мишљења вештака од 01.06.2016. године, суд је утврдио тржишну вредност експроприсаног земљишта површине 12,00 ари у износу од 26.950.800,00 динара (према цени квадратног метра од 22.459,00 динара) и одредио за површину наведену у решењу о експропријацији.

При изнетом стању ствари, нижестепени судови су досудили предлагачима накнаду за експроприсано земљиште у Пећи површине 12,00 ари, применом члана 41. став 2. и члана 42. став 1. Закона о експропријацији. На исплату утврђене накнаде у износу од 26.950.800,00 динара обавезани су Република Србија и Општина Пећ, овде противници предлагача као пасивно легитимисани, уз образложење да је у време доношења решења о експропријацији непокретност могла бити експроприсана само у корист ФНРЈ, односно државе, а да из катастарских података произлази да је предметна парцела уписана као друштвена својина, улица и путева који се сходно Закону о јавној својини, уписују као својина општине, конкретно Општине Пећ. У ванпарничном поступку одређује се накнада искључиво према подацима из решења којим је извршена експропријација, овде конкретно према подацима из решења од 23.04.1954. године, исправљеног једино у означавању броја катастарске парцеле, али не и других података у решењу јасно наведених, о експроприсаној површини 12 ари празног земљишта. Изван тога, за преостало тражено што решењем о експропријацији није обухваћено, накнада се не може одредити у овој врсти поступка. У преосталом тражењу предлог је одбијен, за износ разлике између досуђене накнаде од 26.950.800,00 динара и траженог износа од 44.113.325,00 динара. Накнада за фактички одузето земљиште без накнаде и без одлуке надлежног органа, тзв. „фактичку експропријацију“ може се захтевати у парничном поступку, а не у ванпарничном поступку. За површину парцеле преко 12 ари до 17,71 ари и за стамбени објекат од 68 м², услова нема да се накнада одреди у ванпарничном поступку, насупрот погрешног схватања предлагача.

По оцени Врховног касационог суда, ревизија предлагача је неоснована, а ревизије противника предлагача су основане. Нижестепени судови су погрешно применили материјално право у делу којим су усвојили предлог предлагача за одређивање накнаде применом Закона о експропријацији. У току поступка, пре донетог решења првостепеног суда, Народна скупштина Републике Србије је донела Закон о пријављивању и евидентирању одузете имовине (“Службени гласник РС“, број 45/2005), а затим и Закон о враћању одузете имовине и обештећењу (“Службени гласник РС“, број 72/2011). Законом о пријављивању и евидентирању одузете имовине је уређен поступак пријављивања и евидентирања имовине која је на територији Републике Србије одузета без накнаде тржишне вредности или правичне накнаде применом прописа, између осталог о експропријацији, после 09.03.1945.године. Чланом 9. наведеног Закона је прописано да ће се правни основ и права у погледу враћања имовине или обештећење по основу одузете имовине, као и поступак по захтеву за остваривање права на повраћај одузете имовине или обештећење за ту имовину уредити посебним законом. То је и учињено доношењем Закона о враћању одузете имовине и обештећењу (“Службени гласник РС“, број 72/2011). Овим Законом је прописан начин и поступак враћања одузете имовине и врсте обештећења, између осталог за имовину одузету применом Основног закона о експропријацији (“Службени гласник ФНРЈ“, број 28/47, 12/57 и 53/62 и “Службени лист СФРЈ“, број 13/65, 5/68. 7/68 и 11/68).

По члану 2. тачка 29) Закона о враћању одузете имовине и обештећењу, праву на враћање односно обештећење подлеже имовина одузета на основу прописа о експропријацији који су се примењивали до 15. фебруара 1968.године, ако бившем власнику није уступљена друга непокретност у својину, станарско право или други

облик најшире правне власти (члан 6. став 2. наведеног Закона). Одредбом члана 65. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу прописано је да ће се примена овог закона на територији АП Косово и Метохија уредити по престанку функционисања међународне управе успостављене у складу са Резолуцијом 1244 Савета безбедности Уједињених нација. Наведеном одредбом је примена овог закона привремено одложена за имовину која се налази на територији АП Косово и Метохија.

У конкретном случају, претходнику предлагача експроприсан је део парцеле у Пећи решењем органа управе од 23.04.1954. године, донетим применом Основног закона о експропријацији (“Службени гласник ФНРЈ“, број 28/47). Акт о експропријацији постоји, доказа нема да је накнада била утврђена и да је исплаћена. У циљу отклањања повреде субјективног имовинског права, важећим Законом о враћању одузете имовине и обештећењу прописан је поступак и начин остварења повређеног права, између осталог путем права на обештећење у виду новчане накнаде. У таквој чињеничној и правној ситуацији, услова нема да се новчана накнада предлагачима одреди у судском ванпарничном поступку. Реч је о правној ситуацији да је област реституције законом уређена, а да је при томе цитираном одредбом члана 65. према месту налажења одузете непокретности на територији АП КиМ, примена закона одложена и да ће право на накнаду за одузету имовину на територији АП КиМ бити накнадно уређено, због чега није било места усвајању предлога предлагача за одређивање новчане накнаде у овом поступку.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци, на основу члана 416. став 1. и члана 414. став 1. ЗПП.

Применом члана 165. став 2. у вези чланова 153. став 1. и 154. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио о трошковима поступка. Предлагачи не остварују право на накнаду трошкова поступка у којем нису успели. Према исходу поступка, противнику предлагача Републици Србији заступаној од стране Државног правобранилаштва, сагласно члану 162. ЗПП, припада тражена накнада за састав ревизије у износу од 90.000,00 динара, досуђена на терет предлагача. Противници предлагача су опредељено тражили накнаде за дате одговоре на ревизију који нису били нужни. Трошкови који нису били нужно потребни не накнађују се.

**Председник већа- судија
Весна Субић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**